

Tips voor het geven van een gastles

1 Inleiding

Geld wordt minder tastbaar en steeds meer toegankelijk. Dit heeft tot gevolg dat jongeren meer moeite hebben met het regelen van hun geldzaken. Daarom is financiële educatie van groot belang. Niet door te zeggen hoe het moet, maar door met jongeren in gesprek te gaan en naar hen te luisteren. Het doel is jongeren financieel zelfredzaam te maken, zodat zij als volwassenen zelfstandig kunnen leven en wonen en beschikken over een positief eigen vermogen zonder problematische schulden.

Fijn dat u daar een bijdrage aan wilt leveren door middel van het geven van een gastles. Wij vinden het wel belangrijk dat daarbij geen commerciële uitingen worden gedaan.

In deze handleiding geven we u extra informatie over de doelgroep en over het geven van een gastles.

Voor inhoudelijke informatie over de workshop die u gaat geven, verwijzen we u naar de lesbrief die hoort bij de workshop.

Jongeren van nu

Het beeld dat geschetst wordt in de literatuur is dat de jongeren van nu:

- snel en ongeduldig zijn,
- het liefst leren door te doen,
- resultaatgericht denken,
- sociaal en interactief zijn,
- goed zijn in multitasking,
- visueel ingesteld zijn,
- verbonden en mobiel zijn.

Leerlingen zullen dus niet braaf afwachten wat u te vertellen hebt, maar willen actief zélf aan de slag. De belangrijke rol die u hierdoor krijgt is de facilitator: u begeleidt het leerproces van de leerlingen. Door middel van interactie met u en elkaar gaan ze samen op zoek naar informatie.

Geef daarom altijd een korte, duidelijke omschrijving van de opdracht en vermeld het doel. Laat de leerlingen daarna zelf of in groepjes aan de slag gaan. Dit staat duidelijk aangegeven in de lesbrief.

Begeleid hen tijdens dit proces. Stel vragen en laat hen zoveel mogelijk zélf het antwoord zoeken. U hoeft daarom niet altijd een antwoord te hebben op een vraag. Leg de vraag gewoon weer terug bij de leerling of geef tips waar zij het antwoord kunnen vinden.

Wanneer de opdracht is uitgevoerd, gaat u met de leerlingen in gesprek. Wat zijn de uitkomsten volgens hen? Waar hebben ze de informatie gevonden? Wat hebben ze precies geleerd? Wanneer een antwoord niet helemaal compleet is, vult u de leerling aan.

Koppel aan het eind altijd terug. Wat was het doel van de opdracht? Hebben de leerlingen gezamenlijk dit doel bereikt? En wat hebben ze daarvan geleerd?

2 Voorbereiding gastles

Benodigde informatie

Bij de voorbereiding van de workshop is het belangrijk om het volgende te weten:

- Datum en tijd van de workshop;
- Contactgegevens van de docent bij wie u zich kunt melden en eventueel leslokaal of ruimte waar de workshop wordt gegeven;
- Soort klas, indien bekend – u kunt zich dan op het betreffende opleidingsniveau voorbereiden;
- Grootte van de klas, gezien het aantal materialen dat u nodig heeft – mocht dit niet bekend zijn, neem dan voldoende spullen mee voor een klas van 25 leerlingen;
- Duur van de les (korte versie, 45 minuten, of lange versie, 75 minuten);

Praktische tips

Loop de workshop thuis door aan de hand van de lesbrief en bekijk de materialen. Voeg waar nodig uw eigen aantekeningen toe.

Niveau

Schenk daarbij aandacht aan het niveau, de studierichting en de leeftijd van de leerlingen. U kunt daar uw taalgebruik op aanpassen. Eventueel bedenkt u welke vragen de leerlingen zouden kunnen stellen zodat u hierop kunt inspelen. Het is handig om te weten met welke doelgroep u te maken heeft, zodat u beter kunt inschatten welke workshoponderdelen om meer of minder uitleg vragen.

Voorkennis

De voorkennis binnen een doelgroep kan verschillen. Houd dit altijd in uw achterhoofd. Een klas bestaat uit zowel leerlingen die de stof gemakkelijk op zullen pikken als leerlingen die meer moeite hebben met de informatie.

Veel of weinig aandacht

Leerlingen die veel weten en enthousiast zijn, kunnen uw aandacht 'opeisen'. Zij stellen veel vragen of willen hun ervaringen met u delen. Voor u is het belangrijk om hier een middenweg in te vinden. De ene keer kunt u hen het woord geven, maar soms moet u hen afremmen. Geef dan bijvoorbeeld aan dat u blij bent dat de leerling zo enthousiast is, maar dat u in verband met de tijd liever na de les nog wat tijd inruimt om met hem in gesprek te gaan.

Er zullen echter ook leerlingen zijn die niet erg geïnteresseerd zijn en de les proberen te verstoren door bijvoorbeeld negatief te reageren op uw verhaal. Soms komen deze negatieve reacties voort uit onbegrip. Check daarom tussendoor of uw informatie aankomt, vat de gegeven informatie vaak samen en zorg dat u de opdracht helder formuleert. Jongeren kunnen het natuurlijk ook met u oneens zijn. Schenk hier wel aandacht aan. Vaak leidt het negeren van negatief gedrag tot meer onrust. Natuurlijk hoeft u daar niet altijd op in te spelen, laat u niet altijd verleiden tot discussies. Ook hier geldt dan: na de les is er ruimte voor feedback.

Checklist voorbereiding:

- Heeft u alle materialen? (lesbrief, genoeg werkbladen/spellen, usb-stick met video's en presentatie);
- Zijn de digitale middelen aanwezig bij aankomst? (beamer/digibord, computer/laptop, internet etc.).
- Plan uw route naar de school en neem minimaal een half uur speling i.v.m. files, storingen in het treinverkeer etc., we noemen dat de 'kreukelzone'. Zorg dat u er minimaal 20 minuten van te voren bent. Zo heeft u voldoende tijd om de presentatie klaar te zetten en een kop koffie te drinken en kennis te maken met de docent van school die ook bij de les aanwezig is.

3 Het geven van de gastles

Misschien staat u niet elke dag voor een groep leerlingen. Geen probleem! Hieronder vindt u wat tips van docenten voor docenten. Kies gewoon de tips uit die bij u passen.

Aandachtspunten houding

■ **Enthousiasme en overtuigingskracht.**

Uit mimiek, houding, gebaren en stem moet blijken dat u volledig achter het verhaal staat dat u vertelt. Zorg voor voldoende afwisseling in uw verhaal.

■ **Afwisseling in houding en positie.**

Een steeds zittende en achteroverleunende docent inspireert niet en komt niet erg gemotiveerd over. Varieer uw houding en positie regelmatig.

■ **Oogcontact.**

Maak oogcontact, kijk steeds iemand anders even aan. U laat zo zien dat u betrokken bent bij de groep. U ziet dan ook of de leerlingen u nog volgen. Als een leerling er onderuitgezakt en met rode oortjes bij zit, is die leerling waarschijnlijk aan het dagdromen. U kunt dit doorbreken door bijvoorbeeld te zeggen: 'Het kost je moeite om je aandacht erbij te houden, hè?'. Op zo'n moment maakt u opnieuw contact met hem.

■ **Gewoontehandelingen.**

Weet wat uw gewoontehandelingen zijn (ordenen papieren, spelen met haar) en beperk deze tot een aanvaardbaar minimum.

■ **Open houding.**

Houd ook rekening met je non-verbale houding. Durf jezelf open te stellen. Blijf rustig, wanneer u druk bent, worden de jongeren ook drukker.

■ **Wees uzelf en laat zien dat u ook 'gewoon een mens' bent.**

Leerlingen zijn slim en hebben het door als u u anders voordoet dan dat u bent. Voor leerlingen is het prettig als ze zien dat u ook 'gewoon een mens' bent. Zo kunt u, wanneer u bijvoorbeeld een antwoord niet weet, rustig aan geven dat u het even niet weet. Leerlingen zullen zelf dan ook eerder geneigd zijn om hun 'kwetsbaarheden' te laten zien.

Aandachtspunten spreken

■ **Woordkeuze.**

Stem uw woordkeuze af op de leerlingen. Vermijd vakjargon. Jongeren vinden financiën een serieuze zaak en willen er ook graag op een serieuze manier over benaderd worden. Probeer niet te hip, cool of kinderlijk over te komen, jongeren waarderen authenticiteit en oprechtheid.

■ **Communicatie.**

Houd de communicatie persoonlijk door namen te gebruiken (tip: laat iedereen een naambordje voor zich neerzetten) en jij te zeggen in plaats van jullie, iedereen, wie etcetera. Spreek rustig en articuleer duidelijk. Leerlingen hebben soms de tijd nodig om te verwerken wat u zegt.

■ **Controleer of de stof aankomt.**

Vraag af en toe of de leerlingen de informatie nog begrijpen. Soms durven leerlingen niet te zeggen dat ze het niet begrijpen. U kunt dit ondervangen door tussendoor de informatie kort samen te vatten en het in steekwoorden op een bord of flip-over te zetten.

■ **Vragen.**

Probeer vragen van leerlingen door te spelen naar andere leerlingen. Zo bevordert u de interactie en zorgt u ervoor dat er aandacht blijft. Stimuleer ook het stellen van vragen. Vat de vraag kort samen en richt het antwoord tot de hele groep. Wanneer een leerling de vraag beantwoordt, zorg er dan voor dat de hele groep ook het antwoord meekrijgt.

■ **Regels.**

Stel regels. Leerlingen vinden het niet erg als u streng, maar rechtvaardig bent. Ook mbo-leerlingen zijn gebaat bij structuur en duidelijkheid. Gaandeweg kunt u de teugels iets laten vieren, maar laat dit geleidelijk gebeuren. Wanneer het te snel gebeurt, dan is het moeilijk om daarna de orde weer te herstellen. Maak hier afspraken over met de eigen docent. Laat hem, wanneer u bijv. al een aantal keren heeft aangegeven dat het te onrustig is, ingrijpen.

■ **Vertel wat u doet.**

Wanneer u even afwijkt van de lesbrief om iets te laten zien of te pakken, vertel dan wat u doet. Dit behoudt de concentratie en leerlingen kunnen u dan beter volgen.

We hopen u zo wat handvatten te hebben gegeven voor het geven van een gastles.

Succes!

Toelichting diverse niveaus binnen het VMBO

Leerweg bovenbouw VMBO	Opleiding	Vaardigheden van studenten	Doorstroom
Basisberoeps-gerichte leerweg	Dit is voor leerlingen die een combinatie van leren en werken prettig vinden	Leesvaardigheid is beperkt; eenvoudig taalgebruik: geen jargon gebruiken; korte spanningsboog; veel begeleiding nodig; beperkte uitdrukkingsvaardigheid.	MBO 2
Kaderberoeps-gerichte leerweg	Dit is voor leerlingen die praktisch zijn ingesteld, zoals leerlingen die graag met hun handen werken	Leesvaardigheid is beperkt-goed; eenvoudig taalgebruik: geen jargon gebruiken; korte spanningsboog; begeleiding nodig; beperkte uitdrukkingsvaardigheid.	MBO 2-3
Gemengde leerweg	Dit is voor leerlingen die weinig moeite hebben met studeren en zich willen voorbereiden op bepaalde beroepsopleidingen.	Leesvaardigheid is goed; geen jargon gebruiken; beperkte spanningsboog; redelijke in staat zelfstandig te werken, met goed instructie; redelijke uitdrukkingsvaardigheid.	MBO 3-4
Theoretische leerweg (vmbo-t)	Dit is voor leerlingen die weinig moeite hebben met studeren en nog geen beroepsopleiding willen kiezen.	Leesvaardigheid is goed; geen jargon gebruiken; kunnen zelfstandig werken; goede uitdrukkingsvaardigheid.	MBO 4

Bron <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vmbo>

Toelichting diverse niveaus binnen het MBO

MBO-niveau	Vooropleiding	Opleiding	Duur	Vaardigheden van studenten	Werkzaamheden die de studenten leren	Voorbeelden beroepen
Entree-opleiding (voorheen niveau 1)	Geen diploma	Assistenten-opleiding, eventueel doorstroom naar mbo 2	0,5 - 1 jaar	Leesvaardigheid is beperkt; eenvoudig taalgebruik: geen jargon gebruiken; korte spanningsboog; veel begeleiding nodig; beperkte uitdrukkingsvaardigheid.	Eenvoudige uitvoerende werkzaamheden	Assistent bakker, winkelassistent
2	Beroepsgerichte leerweg vmbo	Basisberoeps-opleiding, eventueel doorstroom naar mbo 3	1-2 jaar	Leesvaardigheid is beperkt-goed; eenvoudig taalgebruik: geen jargon gebruiken; korte spanningsboog; begeleiding nodig; beperkte uitdrukkingsvaardigheid.	Uitvoerende (assisterend) werkzaamheden	Kapper, autotechnicus, verkoper detailhandel
3	Kaderberoepsgerichte leerweg, theoretische leerweg, gemengde leerweg vmbo en havo	Vakopleiding, eventueel doorstroom naar mbo 4	2-3 jaar	Leesvaardigheid is goed; geen jargon gebruiken; beperkte spanningsboog; zelfstandig werken, met goede instructie; redelijke uitdrukkingsvaardigheid.	Volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden	1e monteur
4	Kaderberoepsgerichte leerweg, theoretische leerweg, gemengde leerweg vmbo en havo	Middenkader-opleiding, eventueel doorstroom naar hbo	3-4 jaar	Leesvaardigheid is goed; geen jargon gebruiken; kunnen zelfstandig werken; goede uitdrukkingsvaardigheid.	Volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden	Filiaalbeheerder activiteitenbegeleider

Bron <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/opleidingen-niveaus-en-leeuwegen-in-het-mbo>